„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 21. (597) Неділя, дня 14. Червня 1931. Рік XIII.

Український Голос

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чвертьрічно. — Для **Чехії** на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч., 1/4 — 20 к. ч. Для **Франції** — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для **Німеччини** — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для **Бельгії** — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для **Америки** 2 1/2 ам. долярів річно. ☞ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Чи йдемо до кращого?

IV.

Лишається нам розглянути ще третий виховний чинник, суспільність. Це поняття належить розуміти як найширше, з усіми установами, які чимнебудь служать суспільности, починаючи від захоронок, сирітських захистів і бурс, переходячи через допомогові (харитативні) установи, через „Просвіту“, Рідну Школу“, руханково-спортові товариства й економічні інституції, а кінчачи політичними партіями чи орґанізаціями з їх пресою й журналами. Усі ці установи співпрацюючи в найбільшій згоді, не встряваючи одна одній у внутрішні ділянки, а працюючи на визначеному полі, повинні мати одну мету: національне виховання, та у висліді повинні його дати суспільности. Якби мало бути инакше, то краще, щоби не було такої інституції, яка не сповняє свого завдання.

Починаючи від захоронок чи захистів зазначимо, що цих установ у нас дуже мало. Покликала їх до життя війна; хоча нині потреба цих установ не минула, то нові не повстають, а давні з браку фондів ледви животіють. Село не доцінює ще значіння захоронки, діточого садку, боїться видатку. Мабуть вийде так, як було все, що діточі садки появляться аж тоді, як буде наказ закона; очевидно, будуть тоді у чужих руках і будуть винародовлювати, а не національно виховувати. По містах, більших чи менших, захистів мало й дуже велике число наших сиріт перетягають до себе Салезіяни чи Альбертини чи инші монаші чини. Якби можна перевести статистику таких сиріт, побачилиби ми, що той упуст крови з національного орґанізму є досить значний.

Дещо краще мається справа з бурсами, бо на неї звернула суспільність увагу ще до війни. Майже кожне повітове місто мало бурсу, щоби дати змогу убогій молоді користати зі шкіл. Треба признати, що вже до війни суспільність опікувалася молодю й народних і середних і ремісничих шкіл; молодь високих шкіл у Львові дістала від пок. Чикаленка величавий „Академічний Дім“. Відносини по війні погіршилися. Воєнні ділання, головно 1919. року, примусові реквізиції бурс, то що, понищили а то й зруйнували досить будинків, яких зубожіла суспільність не могла легко направити. Але найгіршим лихом є, що дух повоєнного „паскарства“, шукання недозволеної, неморальної, а за те легкої наживи, закрався до управ та виділів бурс. В одному місті роблять з бурси чиншовий дім, у другому віднаймають єї польській бурсі, у третому зробили в бурсі якийсь маґазин, у четвертому управа бурси щось купувала, щось продавала, а по трох роках приходить перед загальні збори..., з довгом *десять тисяч долярів*. Чи таке призначення бурси? Чи на це складалися цілі покоління, чи на це ощаджувано в бурсі часто коштом здоровля молоді, щоби по літах бурса йшла на бубен через захланність кількох одиниць?*)

Тепер відчуваємо потребу більшого числа бурс, головно для жіночої молоді. Також треба числитися з цим, що кількість ремісничої молоді буде зростати. Управи бурс повинні вичувати зміни, які приносить сучасне господарське положення й до цих змін пристосувати свої бурси. Як бурса до війни була призначена для ґімназійної молоді, а нині цеї молоді нема, чи єї за мало, то не треба бурсу винаймати Полякам, лише замінити на ремісничу бурсу, а питомці найдуться. Инші допомогові (харитативні) установи у нас ще дуже нерозбудовані. Як зайде негайна потреба (повінь чи инше стихійне нещастя), суспільність жде почину й грошей або з Америки або від митрополита Шептицького. При нинішній матеріяльній скруті, при загальному бракові гроша не може суспільність піддержувати чи творити допомогові установи, але треба було тямити про них у „товстих“ роках, то придалисяби тепер у „худих“. Справедливість вимагає згадати, що влада утруднює нераз харитативну діяльність, от хочби Комітету допомоги політичним вязням.

Переходячи до руханково-спортових товариств зазначимо першу відємну прикмету, що згідної співпраці між ними нема. Як до війни „Січ“ і „Сокіл“ зачасто вважали своїм обовязком поборювати себе, так і тепер не кращі відносини між „Лугом“ і „Соколом“. Ба, тай „Луги“ є двоякі,, а ще тепер, як повстануть ті нові, що вносять подання „згідно з дозволом Уряду Безпеченства“, то будуть троякі. Другою відємною прикметою є, що орґанізація „Лугу“ чи „Соколів“ змогла обняти лише маленьку часть наших сіл чи місточок; більша кількість нашої молоді підпадає під вплив чужих орґанізацій: „Strzelca“, пожарних дружин та инших польських товариств. Що „Луг“ не винен, що не міг поширити своєї орґанізації, або, що молодь іде до чужих орґанізацій не добровільно, але змушена, це факту й його страшних наслідків не зміняє. Але це вже вина таки самих орґанізацій, якщо більшу вагу кладуть на вправи, на спорт для спорту, чим на виховання своїх членів. Найбільше уваги на виховання звертав „Пласт“ і тому поширювався між ремісничою й сільською молодю; тому його й розвязала влада. Дописи сільських читачів часто порушують це важне питання: як живе українська сільська молодь, чи вона національно свідома, чи кожний член товариства (чи це Луг, чи Сокіл, чи Читальня) розуміє свій обовязок і завдання товариства. Наш дописувач, селянин із залісецького повіту пише: „На це все є *дуже тиха* відповідь, що ні“. Ми остільки спростуємо, чи доповнимо відповідь нашого дописувача, що *голосно* кличемо: сільська молодь поза нечисленними одиницями не має виробленої національної свідомости й обовязком усіх суспільних орґанізацій працювати над поширенням цеї свідомости. Инакше чужі й ворожі нам ідеї будуть дальше ширити своє спустошення серед молоді.

Переходячи до обговорення виховуючої діяльности „Просвіти“, мусимо зазначити, що це наше найстарше культурно-освітне Т-во по війні занепало. Нема орґанізованої, доцільної, систематичної праці у центрі, а це відбивається на праці на місцях. Певна річ, що по селах є многі діяльні, декуди навіть дуже діяльні читальні, але цих діяльних читалень є тепер менше, як було до війни. Це перший відємний факт. Другий відємний факт, що навіть у діяльних читальнях ведуть працю доривочно, принагідно, а що найдивніше без пляну. Перед кількома роками здавалося, що централя виробить такий плян і буде його переводити по читальнях. Говорилося богато на анкетах, писалося у освітній пресі про конечність поглиблення освітної праці, що читальню-клюб (місце розривки) заміниться у школу, говорилося й писалося про конечність створення освітного інститута, який вихававби й вишколив нам освітних учителів, говорилося про народні університети, а скінчилося на тім, що всі старання й вся журба централі пішли на те,... щоби до Головного Виділу вибрати своїх людей. Не дивницяж, що при такій „роботі“ II. Просвітний Конґрес був нечуваним скандалом, що число членів „Просвіти“ маліє, а довги ростуть, що „Просвіта“ нині не виховує народніх мас. Приготовання до останніх загальних зборів, а ще більше їх вислід, не дозволяють надіятися, що відносини у „Просвіті“ зміняться на краще.

Діяльність „Рідної Школи“ згадали ми коротко обговорюючи вагу другого чинника школи. Тут лише доповнимо ширше нашу думку, що „Рідна Школа“ має звязані руки й не дозволяють їй уладити єї школи так, як цего вимагає *наш* інтерес. Це один відємний факт. Другий, що „Рідна Школа“ залишила по війні видавничу діяльність, зглядно обмежила єї до видавання шкільних підручників. Тимчасом до війни єї діточі видавництва, от хочби „Дзвінок“, сповняли велику виховуючу роботу. Теперішному видавництву „Світа дитини“, особливо ілюстрованим книжочкам для дітей можна закинути, що вони мало мають спільного з нашим життям і цілком не виховують національно. Ми розуміємо, що дешевше взяти готову німецьку книжку з готовими образками, зробити переклад тексту до ілюстрацій і книжочка готова. Але цей бік справи не повинен рішати, бо більшу вагу треба класти на виховуючу ролю книжки. Нехай цих книжочок виходить менше як досі, але нехай будуть наші рідні, нехай своїм змістом заговорять до серця української дитини, нехай єї виховують на будучого українського громадяниаа. Чейже не виховають нам будучого громадянина України діточі видання з Радянщина, бо вони послідовно проводять свою лінію, йдуть до своєї цілі затираючи не лише в тексті але й в малюнку все, що українське. Коли хочемо протиставити цим виданням *нашу українську книжку для дітей*, (єї потребу відчуває вже нині й село), не сміємо обмежитися на перекладах з німецького. Українські автори й малярі знайдуться. Про виховуючу ролю економічннх та політичних орґанізацій поговоримо другим разом.

*) Публична думка в Перемишлі стрівожена глухими вістками, що Виділ Бурси о. Николая хоче продати цю бурсу, щоби ратувати задовжену бурсу „Дешевої Кухні“. Булоби добре, якби Виділ Бурси о. Николая забрав публично голос і заспокоїв суспільність.

Памятайте про долю інвалідів У. Г. А!

Ще про збіркову акцію в Америці.

У своїй полємічній статі: „Американське Обєднання й потреби старого краю“ — Діло з 12. мая 1931. критикує збіркову роботу американського Обєднання й домагається, щоби рішаючий голос при розділі підмог віддати старокраєвим чинникам, які найкраще знають краєві потреби й єдино компетентні забирати голос про них.

Шкода, що „Діло“ не назвало по імени тих компетентних чинників, а тоді розвязалоби одно з найважніших питань, яке тяжить на збірковій акції в Америці.

Розділ фондів повинен рішати лише такий чинник, який має на увазі інтереси цілої нації, а не інтереси поодиноких установ.

Такий чинник мусівби добре визнаватися в положенні цілої нації й також мусівби мати ясно скристалізовані пляни, після яких старавсяби вести маси до точно означених ідеалів. Лише такий чинник мігби бути компетентним рішати, в якій пропорції заслугує кожна національна установа на підмогу.

Таким чинником може бути лише політичний провід. Коли однак ми приглянемося блище нашому політичному проводові, то з огірченням мусимо ствердити, що він далеко не відповідає свому завданню. Бо не тільки поодинокі політичні партії не знають, які саме інтереси вяжуть їх в одну націю, помимо їх клясових ріжниць — але навіть не знають часто інтересів і завдань своєї власної партії. Здається одиноким оправданням на своє істнування мають фразу, що: „політичне тертя в нутрі нації означає їх живучість і поступ“, — забувають однак, що та фраза є лише тоді до певної міри оправдана, коли політична діференціяція є випливом реальних потреб нації. Доказувати поступ нації тертям політичних вершків — є абсурдом.

Брак дійсного політичного проводу відбивається фатально на цілому національному житті й доводить до таких аномалій, що н. пр. наші кооперативи з браку вишколених кооператорів радіють, коли в них так само дешево як у чужій крамниці, а в той самий час Рідна Школа завзято продукує інтеліґенцію на експорт, себто таку, яка не буде могла дістати посади серед своїх і не буде могла в ніякому разі працювати для свого народу. Так само Просвіта не маючи перед собою загально-національного ідеалу — виховує маси в дусі „чистого знання“, не тільки не забарвлює цього знання потрібними в нинішний момент почуваннями (емоціями), але ці емоції отверто опрокидає, забуваючи, що „чисте знання“ то те саме, що дистильована вода: добра для ляборторії, а не для здорового орґанізму.

Кожна установа відчуває своє прикре положення й старається на свій лад знайти з нього вихід, чого доказом є ріжні голоси, яким наша політична преса „великодушно“ уділяє місця.

Але хоч як шляхотними є наміри цих поодиноких голосів, — їх більше чи менше корисна розвязка буде всетаки лиш щасливим випадком, тоді коли політика є глибокою наукою, яка в своїх плянах повинна охоплювати всі галузи народного життя й накидати їм точно означені завдання.

Провід, який не резиґнує з впливів на кожну національну установу, мимо хвилевої слабости, має всі завдатки стати дійсним проводом. Провід, який не голоситься до відповідальности за працю в поодиноких установах, а позваляє себе кожний раз ставити перед доконані факти, — не є ніяким проводом.

Чи можна н. пр. назвати політичним проводом провід УНДО-ня, яке мусить перепачковувати через опінію загалу всі свої політичні концепції, а зловлене на горячім вчинку відрікається їх і жебрає в загалу довіря? Якою мірою воно буде руководитися при розділі фондів, коли воно само не має перед собою ніяких конкретних ідеалів? Бо поодинокі відірвані гадки, які виринають тут і там, не можна назвати народніми ідеалами. Вони мусять мати конкретну форму, бо для купи наскиданих предметів, для яких не можна знайти одної збірної назви, ми знаходимо звичайно назву купи дрантя, помимо деякої вартости поодиноких предметів.

Зле робить УНДО-ня й Діло, що мішаються в американські справи аж тепер, як почули про зібрані фонди. Це можна було зробити богато раніше, даючи українській еміґрації духовий корм, яким она моглаби жити, і цілі, на які складалаби жертви. Не зробило цього УНДО-ня, — зробили це другі.

Бо хоч нашому наскрізь раціоналістичному політичному проводові може й смішно здаватися, але поважна частина нашої еміґрації того духового корму потребує. І то та сама часть, яка складає жертви на потреби старого краю. Она робить це не з розуму, тільки з душі.

Друга часть, яка своїм раціоналізмом підходить блище до ідеольоґії УНДО-ня, не дбає про потреби старого краю, лише про свої льокальні потреби, себто за свої школи, свої церкви, народні доми, театри, клюби і т. д., а на потреби старого краю їм наплювать. Они тільки чекають, аби в якийнебудь спосіб скомпромітувати збіркову акцію американського Обєднання; їм саме „Діло“ віддало велику прислугу.

До тої катеґорії належить також згаданий Ділом п. Гарасим Ріля з Ню Йорку, який все був проти збіркової акції Обєднання і в тім випадку він не повинен був уживати псевдоніму.

Вкінці, як до цього віднесеться американське Обєднання, — це його річ. Я хочу лише звернути увагу нашого загалу, щоби знав, де шукати вини, коли збіркова акція в Америці зачне занепадати.

Е. Ляхович.

Чим це пояснити?

Дня 10. травня ц. р. відбулося заходом Української Національної Ради в Брюселі святочне відкриття українського Відділу при військовім Музею в Брюселі.

З цеї нагоди *Українська Національна Рада* в Брюселі видала листові значки з картою України. Після цеї карти Україна числить 860.000 квадратових кільометрів і її східня границя тягнеться від Новохоперська на по-

Ю. ГАСЕНКО. 8)

В село на спокуту.

(Продовження).

На „громадській роботі“.

Сонного мене розбудив секретар комсомолу Шпилька:

— Вставайте, спішім, роботи сьогодні досить: десять машин молотить.

Я мляво одягнувся, перекусив яєшні, не розібравши навіть, що смажена вона на олії (сало, масло тепер на селі буває хиба на великі свята тай то в десятій хаті) й пішли до сільради по інструкції.

Глевтяк виклав їх у кількох словах: обходити всіх заможніших господарів, вимагати, щоб віяли та важили збіжжа. На допомогу нам дається виконавець та члени КНС*); виконавець має доставити віялку, (дано наказ власникам віялок, щоб відпускали віялок безкоштовно), а член КНС має бути приявний при молотьбі й важити вивіяне збіжжа. На сльози не зважати й пильнувати, щоб ані один фунт не втік від контрольного ока пролетарського.

Боязко виступав я перший раз на такого рода „громадській роботі“. Не мав ні сміливости ні нахабства лізти в чуже добро. Ішов дорогою й роздумував, як сприймає селянство ці заходи „соціялізації“. Передбачав, що вирине вогнем обурення й прокльонів. Жаль огортав за свого брата селянина, що влада зазіхає вже на його комору, обчислює на пні. Але Шпилька розвіював сумні думки. Він виступав на таке поле „громадської праці“ як на переможний поєдинок. Не першинка йому ходити по чужих клунях, по куркулях, на яких він з „партєйно-пролетарської“ засади має храп.

— Люблю сражатись з куркуляками. Це така худоба, що на очах вкраде, обманить. Весною стягав я недоїмки*) з Горобчиком-учителем. Ти його не знаєш? (другий день цього хлопчину бачу, ще слова сердешного з ним не перемовив, а він уже на „ти“ перейшов — дивна сміливість і.....) Хороший був парень, хоч і бувший Денікінець, жаль, що забрали! І то через куркулів. Та ми їм оддячили: Горобчик „повишеніє“ дістав, а пять кулаків-павуків і досі в „Допрі“**) паряться. Так ото пішли ми з Горобчиком по хатах. Зайшли до одного тут, Тарасюка; сука бідним прокинувся — голо в хаті. Аж сусід — незаможник передає „по секрету“, що Тарасючка щось вечора з соломи борошно та бараболю носить. Пішли ми до соломи, розгорнули, а там цілий цехгавс: і борошно, і дерть і картопля, і зерно, і рядна, навіть добрий шмат сала; ми тижнів зо два з Горобчиком ним підживлялись. Стара Тарасючка й ґеґнула на порозі, як глянула, що до куркульської баюри добираємось, а синок її куркулик за вила та за нами. Горобчик утік, а мене прострунув, сукин син, у ногу. Ну та й йому дісталось! На суд їздили ми. Були присудили Тарасюка до розстрілу, та „приняли во вніманіє“, що „малолєтній“ — десять років дали. Вони такі — ці куркулі. Треба бути пильним. Заходьмо до Шимановича; хоч середняк, але з куркуською зґраєю кумається.

Зі страхом входив я в чуже подвіря. Молотьба там ішла на повному ходу. Машина гула, аж вигукувала „давай“; люди поспішно крутились в порохи, як муравлі, кожен вправляючись коло свойого завдання. Перешкаджати цій кипучій праці було просто грішно. А Шпилька без надуми паралізував цей жвавий рух кількох десятків працьовитих рук:

— Хазяїн! іменем сільради наказую поставити зараз віялку, віяти збіжжа й давати відомости про кількість зерна уповноваженому сільради.

— Чекайте, цеж навіщо? — видивився на нього селянин спантеличеними очима. — У мене віялки нема, а вивезти я й так вивезу, що з мене належатиме.

— Ви, дядьку, разговорів мені не розговоруйте, а привезіть зараз віялку й війте на місці, бо самі зробим на ваш кошт.

— Товаришу, бійтесь Бога, — став злякано просити дядько. — Деж його так зразу віялки роздобути? Нехай вже до вечора так буде, прошу вас, перевію і все до фунта представ...

— Дядьку, не говоріть дурниць, бо договоритесь. Приказую спинити машину й заразже доставити віялку, а то щей оштрафую.*)

— Бійтесь Бога, хлопче, якже можна 30 душ людей затримувати? Вониж у мене найняті. Де це видано таку втрату завдавати...

Та Шпилька на вмовляння не піддавався:

— Виконавець — гукнув він справжнім ґенеральським тоном. — Зняти паса, випрягти пару коней і до Тихона Рибачка по віялку, — вона реквірована. Нема чого довго роздобарювать. Поки не почне віяти, не пускати машини.

Пригноблений господар не мав виходу. Мусів зупинити машину й сам їхати по віял-

*) Комітет незаможних селян.

*) Незаплачені податки. **) Радянська вязниця.

*) Кару назначу.

лудне майже рівною лінією до джерел Куми і звідси на полудневий захід до кавказького хребта. Не будемо тут входити в полеміку з авторами такої карти, але всеж таки ми цікаві знати, на якій основі Українська Національна Рада в Брюселі, в 1931 р. видала таку карту і чим вона при її видачі руководилася? Думаємо, що чейже відомі шановним панам з Української Національної Ради в Брюселі ріжні видання Союзу Визволення України в часі світової війни у Відні, наукові праці наших ґеографів на чолі з Дром Ст. Рудницьким і инші, менші чи більші публікації чи видання, в яких є належно, на основі наукових дослідів означені границі України. Думаємо, що вже раз нарешті належалоб Українцям вийти зі загумінкової скромности і не обманювати себе й других, не впроваджувати в блуд.

Вкінци думаємо, що при певних актах, які мають історичне значення, на які може колись хтонебудь, кому буде цего потрібно, покликуватися, а таким є 10 травень ц. р. в Брюселі з виданням значків з картою України, не повинно руководитися суб'єктивними поглядами й хвилевими політичними конюнктурами, але підходити до них обєктивно, так щоби вже через 10 літ не потрібно за них стидатися.

Ми вже знаємо сьогодні, як то прикро є коли наші противники нам витягають перед очі недомагання чи загумінкову скромність наших предків і оперують ними як науковими даними. Скінчім з цим і перестаньмо самі в себе відвоювати наші землі. Україна має на основі наукових дослідів 905.000 кв. кільометрів, а не як Українська Національна Рада в Брюселі подає 860.000 і на Сході сягає до Каспійського моря, а не до джерел ріки Куми, як це назначено на значках виданих цеюж Радою.

Таж навіть УНДОННЯ видало кращу, хоч далеку ще від правди карту України!

Чим пояснити такий поступок Української Національної Ради в Брюселі і то в 1931 році? *(ог)*

Памятайте про могили українських героїв!

По шляху угоди й зневірря у власні сили.

На марґінесі Загальних Зборів Украйнбанку в Луцьку.

(Від нашого кореспондента).

21. травня ц. р. після кількох відрочень відбулися річні Збори уповноважених членів Українського Кооперативного Банку в Луцьку. Збори ці давно вже заповідались досить бурливими і такими вони були в дійсности. Прибуло на збори 61 уповноважених. Головував п. М. Пироженко. Зі справодання й білянсу за мин. рік, виголошеного дир. Ковалевським кожний непоінформований про фактичний стан банку і господарку дирекції міг зробити висновок, що стан цей як не блискучий, то в кожнім разі незлий. Тимчасом, в дійсности справа представлялась далеко не так. М. ін. довшу увагу присвятив п. Ковалевський у своїх докладах і справі політики, яку ведуть теперішні керуючі органи банку про те, з ким і в якій площині велись переговори про уділення державних кредитів банкові. З цього виникає, що дирекція вела про це переговори м. ін. з воєводою Юзефським і начальником відділу безпеченства Воєвідства Войнічем та дир. Банку Рільного. А внаслідок цих переговорів нібито обіцяно дирекції кредит з Банку Рільного в розмірі „аж“ 30 тисяч (і то ратами). На цьому місці слід зауважити, що з центральних укр. установ у Львові банк має кредитів 110 тисяч.

Над виголошеними справозданнями вивязалась довша дискусія, яка в деяких моментах була досить гарячою. Діяльність і господарку дирекції дуже ріжко критикували члени Н. Ради пп. В. Островський і Павло Бондарук, які в Надз. Раді вели опозицію і з такою господаркою дирекції і більшости Н. Р. не солідаризувались. З їхніх вияснень збори довідались, що річного білянсу вони не підписали й поставили внесення на неуділення дирекції абсолюторії. Річне справодання згідно з істнуючою практикою, Ревіз. Союзом Українських Кооператив не провірене і не ствержене, що сталось з вини дирекції, яка значчи припис щодо цього післала до РСУК у Львові звіт лише в 1 прим. і без інвентур. Враження було таке, що це зроблено свідомо. Заг. сума білянсу 511.679·81, з того білянсова страта 782·69. Фактичнаж страта, якою банк закінчив мин. рік, є 32.175·43 зл. Але дирекція, бажаючи вийти з своєї річної господарки „більшою“, поставила до білянсу на рах. страт лише, як згадано, 782·69; щодо 31.392.74, то суму цю самочинно без загальних зборів списала з рах. т. зв. маніпуляційних і спеціяльних фондів чи вірніше „фонду будови дому“, який складався з відчислень по 1% від позичок.

Присутний на зборах представник РСУК інсп. Кобилянський зробив застереження, що річне справодання банку зложено неправильно, а м. ін., що списання спеціяльних капіталів при замкненню рахунків зисків і страт переведено всупереч § 46 т. 5 кооп. закону і § 31 статута банку, а через те неправдиво представлено фактичний стан банку. Але не лише в цьому випадку, але і підчас цілого перебігу зборів спеціяльно підібрана й змобілізована дирекцією безкритична більшість зборів над річевими виясненнями членів Н. Ради пп. Островського і П. Бондарука а також правними застереженнями представника РСУК перейшла до порядку денного і на внесення контрольної комісії постановила річний білянс затвердити, а Н. Раді і Дирекції уділити абсолюторії. А далі, хоч над кожним питанням був знов гострий обмін думок поміж дирекцією і представником РСУК та деякими членами, що стоять на ґрунті розуміння права, карности по відношенню до РСУК, якого членом є Банк, та річевого підходу до справ, але згадана заагітована більшість зборів ухвалила підняттям руки все те, чого бажали пп. Ковалевський і Петриківський.

Так напр. ухвалено приступити до польського т. зв. Волинського Союзу Комунальних і Господ. Організацій, на чолі якого стоїть м. ін. „славнозвісний“ П. Певний ін. посли ББ. Поза *засадничими* моментами цеї справи, приступлення до цього союзу буде коштувати банк річно від 1000—2000 зл. (хоч п. Ковалевський запевнює, що менше). Представник РСУК знов доказував, що ухвала і в цій справі є неправосильною, бо питання про це на порядку денному не було, а згідно з § 49 кооп. закону ухвали на заг. зборах западають лише ті, які обняті порядком денним. Але що там якісь правні докази — геть їх! І такої „засади“ тримались від початку до кінця, і дирекція і більшість змобілізованих нею уповноважених. Неправною рівнож є ухвала зборів про зміну § 42 статуту, проти чого представник РСУК також протестував, але його спротиви зустрічала доля і попередних.

ку. Молотарі, кинувши працю — збились гуртами й всьою силою обурення подивлялись цій, нечуваній ще за радянських часів „соціялістичній“ спробі.

Жінки обступили господиню, що з пересердя впала на снопах і плакала — кляла комуну від глибини серця, а чоловіки — одні висловлювали свій подив — почуття в розмові на „політичну“ тему, а другі — сміливіщі насіли Шпильку.

— Сенька, цеж що за новий вискок комунарський?

— Не вискок, а пляново-державна хлібозаготівка — відповіє гордо оточений Сенька Шпилька.

— Це у вас державний плян? Мудрий плян, коли аж у подвіря лізуть і зпід віялки забирають добро людське.

— Во первих, — зачав тлумачити одеським акцентом Шпилька, — не людське добро, а куркульське, і не в усіх, а лише в куркулів; середняк та незаможник, как сознательние ґраждані, самі добровольно й чесно здадуть всьо, потому оні... — прибрав Сенька ораторського вигляду й хотів митинґувати*), але йому не дали:

— У кого тут „сознательність“, що ти тумана преш? В одних підрахують до фунта й силою видеруть, других налякають — видушать, а треті, настрашені й обманутi, самі вивозять. Сознательность...... Ану, не лізь, не чіпай людей, не гавкай — чи будуть тобі найчесніщі незаможники „сознательні“, чи багато вивезуть? Сознательність... чесність. Вже хтоб говорив про чесність, але не ти з Одеси...

— І де в чорта вони той хліб дівають? Цілу весну жебрали, навіть бараболю забирали, а це знов?

— Для забезпечення робітничих районів, дядушка, та для зовнішньої торгівлі — обернувся Шпилька до дідка, що ніби „по суті“ задав йому питання.

— То скільки тим робітникам хліба треба?

— А вони нам дають? для нас держава не робить заготівки, хоч голі ходимо.

— Виходить, що й нам треба виділяти комісії тай йти на фабрики, общитувати робітницькі фабрикати для задоволення селянських потреб.

— О, нєсознательний ви чоловік, коли так говорите. Робітник — ідейний пролетарій; він з вами останньою сорочкою поділитися готовий, а ви...

— Щось не бачимо тих сорочок на селі. Чи й робітники так колінами виблискують, як ми?

— Еге, за них не бійтесь. Вони живуть тепер як пани. Робить чи не робить, а платня йде; нема роботи — з фондів державних одержує, відпуск має, пайок дістає на себе й на сімю, на курорти їздить... Робітники собі вибороли долю, живуть, а ми мучимось. У нас останню крихту видирають з рота, а робітникам пельку затикають, щоб не пащекували. Чули, що сталося весною в Кривім розі? Зібрали робітники мітинґ, що пайку хліба з півтора фунта на оден фунт знизили, готували демонстрацію, протест, а їм на другий день 25 ваґонів муки притаскали. У них так, уміють за себе постояти, а в нас, хто слово писне, зараз до допру забирають.

— Буржуазний ви, дядьку, й несознательний елемент.

— Дурний ти. Я більше бачив, як ти знаєш. Подумавби розумом своїм недолугим: Цілий рік чоловік длубається, десятим потом обливається, а прийдуть голодрабці, общитають і скажуть вивезти по карбованцеві за пуд, коли тебе самого пуд 5—7 карб. коштує. Чоловік міркує, якби його хитріше сплянувати, влучніше засіяти, краще обробити та більше прибутку мати, а вони записують готовеньке, залишать свинячий пайок, а решту вивозь під „метьолку“. Та будьте ви трижди прокляті з вашою сознательністю й порядками! І дурень той, хто прикладає рук до господарства. Оце змолочу, вивезу, щоб не гавкали і здам все поле, нехай вже комуністи хазяйнують. Годі! Нема дурних на когось робити. Собі на кусень хліба я сяк так зароблю.

— Прикусіть дядьку язика, бо колиб вам не довелось на старі літа й Допру скоштувати.

— За що? за правду? А не діждеш.

— За контрреволюцію, за бунтарство, бандитизм.

— Що ти, шмаркачу, мене лякаєш?

Шпилька розпалювався не на жарт. Нервово зашморгав носом і вже брався дядька арештувати. В цей мент заїхав у подвіря господар з віялкою й перервав розмову. Молотарі кинулися до праці. Пішов і „нововиявлений контрреволюціонер“. Даремно Шпилька намагався затримати дядька як арештованого. Він без найменшої уваги на Шпильчкові страшні слова, що завтра буде за ґратами гнити, плюнув Шпильці в лице й заходився запрягти коні. Ледви я вмовив Шпильку не заводитися зі старим, бо такої контрреволюції тут повно, всі однакові.

(Д. б.)

*) Промовляти як на вічу.

Словом, цілі збори було загальним ломанням всякого права, невизнаванням громадсько-кооперативної етики й кооперативних засад. Пп. Ковалевський і Ко допустились глуму над цим усім. Вони стали на становищі, що жадні правні і навіть моральні підстави їх не обовязують, жадні авторитети для них не істнують. Ці панове опираючись на випадково чи спеціально подібраних „своїх" людей, в імя своїх особистих інтересів закпили собі з усього того. Бюджет ухвалено на цей рік зов нереальний (дефіцитовий) з великими, порівнючи з фінансовими засобами банку видатками на кошти адміністрації, але що-ж? Все йшло гладко, як по маслі, чомуж і це не малоб пройти?

З когож складалась ця „знаменита" більшість зборів? Отже ця більшість була змобілізована по наказу п. Ковалевського керовником відділів в Колках п. Лотоцьким і в Рожищах — п. Филиповичем, які одночасно й самі були уповноваженими. П. Лотоцький привіз цих людей (до 15 осіб) з району Колок — (50 клм. від Луцька) і то переважно зовсім несвідомих і темних „дядьків", яких за обіцянки позичок то-що, ганебно використано лише для піднесення рук „за". І за це одержали вони від тогож п. Лотоцького зворот коштів подорожі і „на чарку" (цікаво з яких фондів? бо-ж статут банку зворіт коштів подорожі з фондів банку не передбачує. Слід ще згадати, що деякі уповноважені були довибрані перед самими зборами і то без відома Надз. Ради.

Не зайвим також буде згадати, що по хамськи і гідно обурення заховувався на зборах уповноважений П. Чупрун, який в досить брутальний спосіб перебивав бесідникам, що виступали проти діяльности й безправних „штучок" дирекції, не визнаючи жадних правних арґументів представника РСУК, якому теж у неввічливий спосіб перебивав і не давав промовляти. А оскільки знаємо, цей добродій є аж надто ввічливим до чужинців — включно до того, що перед звичайним поліцаєм гнеться як раб, а в той же час не розуміється на звичайній ввічливости по відношенню до своїх Українців. Нарешті належить зазначити, що попередня рада (більшість, за винятком пп. Островського і П. Бондарука) була не на місці і за цю діяльність дирекції в значній мірі є відповідальна, а зокрема щодо справи приступлення до Волинського Комун. Союзу — вона першою винесла про це постанову, яку Збори лише апробували. Нова Н. Рада до якої довибрані на місце уступивших згаданий П. Чупрун, Ф. Олійник і Гр. Тимченко, у своїй більшости буде не кращою, а тим самим дирекція матиме вільну руку робити й далі все, що хоче. Чи це вийде на користь банкові, як українській кооперативній установі, маємо сумнів. Одинокий вихід для направи справ банку — це, щоби Надз. Рада виконувала обовязки, до яких покликана, без огляду на те, чи те або инше подобається комусь з дирекції банку чи ні, та коли в дирекції банку будуть працювати не особи, що пішли по шляху угоди й зневірря у власні сили, не політичні крутії й непоправні отамани, а люди чорної праці, скромні, а головне — *ідейні* кооператори. Досі, на жаль, цього нема і не буде, бо як в останній хвилині довідуємось, в Дирекції банку лишається й на далі п. Ковалевський, а до президії Н. Ради ввійшли особи такогоже „наставення", як і він — польські урядовці.

В. Н.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами. Жертвуйте в хосен інвалідів!

Поволі, але все вперед.

Так можна сказати про українську справу, а головне про українську пропаґанду. Слідкуючи за нею видно ту пряму лінію, що не зважаючи на ріжні, надзвичайні скоки на боки, все додержується. Нема мабуть країни світу, де не булоб Українців. Де лиш є Українець, там зараз і українська пропаганда починається. Маю на думці свідомих Українців, а не пересічних „русинів", що манджають світами несвідомі, хто вони, що вони й чиї діти.

Одиноке, що залишилось далеко в чужині як слід української самостійности, це в першу чергу наслідки роботи Кошиця й його хору. Де той хор не був, всюди він залишив по собі приємне враження. Всюди його згадують добре, бо це було щось надзвичайного. Дальші успіхи української пропаґанди основуються на першому успіху, на успіху хору Кошиця.

У Женеві зорґанізували українські студенти український хор, не власними силами, бо їх нема, а з чужинців, яким заімпонувала українська пісня. Всякі національности є в хорі, всім імпонує краса української пісні. Диригентом хору є професор Віліямс, людина так років мабуть під 50, музик по фаху, по походженні Голяндець. Він проводить українським хором у Женеві, в центрі інтернаціонального життя, де мала ґрупка 6 студентів робить стільки, що по инших осередках і сотні не годні зробити. До того треба додати, що це молоді хлопці, вийшовші лише з шкільної лавки, беруться за національну роботу з таким запалом. Проф. Віліямс взявсь за орґанізацію українського хору лише завдяки тому, що він ніколи в житті не забуде Кошиця і його виступів, що він їх чув. Инша справа, чи він розуміє духа української пісні, але він працює і старається зрозуміти його. Навіть в женевському радіо цей хор виступав, що належить до неабияких успіхів.

В Америці вславивсь український балетмайстер В. Авраменко. Він перший зумів показати світові чар українського танку. Заворушилась українська Америка, заворушилась молодь, напів вже замериканізована. Танок вказав їй шлях, яким вона має йти в свойому житті. В. Авраменко й танок привернули й розбудили наново національну свідомість серед молодого, вихованого в Америці, українського покоління. При кінці квітня зробив Авраменко виступ в Метрополітен Опері в Ню Йорку, в центрі світа. Зайвим буде наводити голоси критики. Їх наводила вже українська преса. Чужа преса прямо одушевлена. Своя також, до якого табору вонаб не належа, з пошаною пише про Авраменка й його виступ, подаючи місцями поради, як на будуче краще його влаштувати, які поправки внести і тд. Хиби в виступі були, але такі незначні, що їх непомітно. До великої сцени й

ЕМІҐРАНТ.

На наших ріках вавилонських...

(Малюнок з еміґрантського життя).

(Докінчення).

При роботі обідня пора є найщасливішим моментом. Особливо для робітників інтеліґентів. Обідню годину вживається на те, щоб дати відпочинок утомленому тілу. У ровах під деревами лежать робітники купками, вільно витягнувшись, з зачиненими очима. Тихо буває в таку пору. Ніхто не балакає і навіть докучливі авта менше й тихіще їздять.

Сьогодні святу тишину обідньої пори порушив дід. Біля стирти, в якій він спав, почувся страшний крик.

— Злодії! — викрикував дід — вкрали мені светер, пару білля й хусточку до носа, не згадуючи вже про новіський наплечник, та ще й гавкаєте. Та ще й пані в капелюсі ходиш. Тьфу, яка ганьба! Віддайте речі, а ні, то піду оголошу на поліцію.

— Чи ти здурів, діду зваріований? — о цілу октаву вище відізвалася „пані в капелюсі" — чи ми потрібуємо твоїх лахів?

— От і видно, що потрібуєте, коли вкрали — наскакував старий. — Віддайте, ато... — загрозив дід водячи біля самого носа „пані" своїм старечим заскарублим пальцем.

— Брудного свого пальця забери, бо... бо... — і на всі голоси заревла. — То тобі даром не пройде! О, ні! Я чесна, мій чоловік чесний, мої діти чесні. Всі то можуть посвідчити... І щоб отака приблудна паскуда мені добру славу псувала!... Не діждеш! У кримінал посаджу, з республики викину!... — і з плачем побігла до хати.

Дід став у вигідній поставі й навздогін їй уперто повторював: — Злодії, злодії, і ще раз злодії.

Коли жінка заховалася за дверима своєї маленької хати, що стояла біля закинутої посеред поля цегольні, дід повернувся й пішов на своє місце під тінистою дичкою побіч инших трьох еміґрантів.

Страшенно обурювався, описував свій дорогоцінний светер і пару цілком нового й чистого білля.

— Ніхто, як вони, оці цегольники! Та хтоб тут серед поля заліз у солому, щоб красти моє добро. Вони і фертиг. Тільки вони!...

Співбесідники ніяково посміхалися. Не знали, по чиїм боці правда. Просили тільки, щоб дід заспокоївся і не горлав так на цілу округу.

Для „пані" з цегольні таке обвинувачення було майже загладою. Вонаж бо зараз у такому гарному положенню. До найближчого села далеченько, отже „пані" на швидку руку зробила у своїй хатинці маленьку реставрацийку. Зупу почала варити й пиво з міста привозити для робітників. Робітників досить багато, отже заробити незле можна. Тай сам пан майстер у неї обідають. А тут, на тобі, один такий дідок може зіпсувати цілий інтерес. І де та біда на її голову взялася!...

А дід ніяк не хоче замовкнути — „Злодії, злодії і ще раз злодії і фертиг". — Ніби сам себе хоче переконати, що дійсно так є.

Жалувалася „пані" панові майстрові, але той відмовився втручатись в цю справу, бо — мовляв — ці еміґранти підлягають безпосередньо інженірові, отже до нього треба звернутись. — То свої — закінчив — а я не хочу пальці між двері встромляти.

— —

Приїхав інженір. Пані зразу явилася до нього на скаргу. Тепер вже горда, з надутими губами. Докладно оповіла усе, як було, й закінчила запевненням, що вони, місцеві громадяне, не стерплять, щоб їм всякі „дурноваті дідки" на голову сідали.

Інженір закликав діда.

— Як це ви так наважуєтесь твердити, що ця пані вкрала ваші річи?

— Бо то злодії, я їх знаю! — певно викрикнув дід заморгавши очима.

— Мовчіть! Можете це довести?!

— Ну подумайте самі, пане анджиніре, хтоб пішов чужий мої річи красти? Вони, а ніхто инший.

— А більше ви ніяких доказів не маєте?

— Хиба ще мало?

— Так ось памятайте, як тільки не перепросите пані, то зле з вами буде!

— Я?! Ані мені не сниться!

— Ну, то вилетите з роботи! — розсердився інженір.

Але тут сталося таке, що перевернуло усе вверх коренем. Прибіг маленький синок обвинуваченої й приніс заболочений дідів наплечник.

— Собаки в свою буду з соломи затягли.

Дід покліпав очима, забрав хлопцеві з рук наплечник і без слова пішов до роботи.

Пані подобріла. Подивилася у слід дідові, як дивляться в слід дитині, що зробила щось дуже дурне, але не шкідливе.

— Ну, от бачите, які ми злодії.

За руку попращалася з інженіром і пішла достойно до дому.

Інженір голосно при всіх накричав на діда й попередив, як що тільки ще трапиться подібне, то викине з роботи.

Поїхав сердито зсунувши брови.

— —

Дідові річи залишилися цілі. Мішок був добре завязаний і крепкий. Пані дістала повну сатисфакцію. Отже здавалосьби, що війна закінчилася без втрат по обох боках. Але в дійсности дід втратив дуже багато. Поперше знайшлася нова тема до глузування з нього, а подруге його приятельство з паном інженіром опинилося під величезним знаком запиту. Всіж чули, як він на діда накричав... І дід зрозумів своє захитане становище й посумнів.

— —

масового виступу треба звикнути й це перша спроба в Америці і в світі вивести наш балет в люде, тож без хиб не могло обійтись.

Це був другий етап в українській пропаґанді. Перший Кошиць, другий Авраменко. Між виступами якраз 10 років минуло, спорий шмат часу. Кошиць залишив по собі незатерті сліди. Треба сподіватись, що й Авраменко до того самого дійде. Це його початок. Можна сьогодні сказати, що Кошиць творив підготовку Авраменкові. Богато чужинців, що бачили Авраменка з балетом, згадують Кошиця і йшли подивитись на український балет лиш тому, що вплив Кошиця й його хору залишив сперед 10 літ незатертий слід в них. Український балет світові до сьогодні невідомий. Це перший його виступ, такби сказати підготовка. За ним приготовляються другі виступи, що рознесуть славу Авраменка по цілому світі, що зроблять поняття України звісним в цілому світі.

Авраменко дав початок новому руховї як на українських землях, так на чужині. Нині вже всюди робляться виступи з українським танком. Ніхто дорівнати головному майстрові не в силі, але факт залишається фактом, що весь світ знакомиться з тим новим чинником, що рознесе імя України по цілому світі. Український танок набирає мистецьких форм, а перестає бути малоросійським гопачком з чаркою, як його від давен давна розпропаґували Москалі.

Нова епоха відродження почалась, епоха підйому з того нещастя, що ми його пережили перед 10 роками. Треба сподіватись, що вона буде останнім етапом наших терпінь, що вона доведе до того, що в будучих змаганнях за найвищу ціль ми знайдемо допомогу й зрозуміння серед всіх народів світа, а не залишимось лише чужою, німецькою видумкою. Бож чужинець не годен видумати ані української пісні ані українського танку. Світ зрозуміє, що це є щось своєрідне, незалежне, що хоче жити і розвиватись.

М. С. Витвицький.

Ширіть „Український Голос“!

„На бідного Макара всі шишки валяться“. Не вспіла ще перейти в забуття справа з наплечником, як на діда насувалася нова халепа.

Приїхав головний інженір від фірми. Молодий, гарний, самовпевнений. З виглядом найбільшого на світі знавця докладно оглядав терен праці й приглядався до робітників. Майстер як вюн крутився біля нього... „Наш“ інженір помітно зденервований з пересадною вічливістю відповідав на питання „головного“.

Доля хотіла, щоб „головний“ звернув увагу на діда.

— А це що, вже кращого робітника в цілій окрузі не знайшлося?

„Наш“ інженір винувато мовчав.

— Ви звідки? звернувся до діда.

— Еміґрант — буркнув дід.

— Пане інженіре, заразже звільнити! Здорових безробітних маємо подостатком, а щоб такі мали де дітися, платимо податки на притулки.

Коротко, ясно. Не підлягає ніякому сумніву. Майстер заразже взявся писати записку до канцелярії, щоб дідові виплатили зароблене. Дід кліпаючи очима дивився на „нашого“ інженіра.

— Та, як так? Кудиж я піду? Колиб тут вовки були, то хочби їх нагодував собою, а то й того не можу зробити — натягнув шапку на очі.

— Бачитеж, що я тут сьогодні найменший господар — відізвався глухо наш — щож я вам пораджу?

— Прошу? прошу?...— нагострив вуха „головний“.

„Наш“ не відповів нічого. Дід нерішуче відложив лопату, взяв наплечник, дістав записку від майстра й тихо прикулуючи пішов у бік міста. Не було нікому часу дивитися йому в слід. „Головний“ пильно слідкував за робітниками, за їх працею. Кожний боявся, щоб не сталося з ним таке як з дідом. Бо, бачте, безробіття!

Вступайте до фахових шкіл!

Зближається кінець шкільного року й настає пора подумати, до якої школи післати дитину.

Не всі батьки мають можність учити дітей у високих школах. Більшість нашої молоді кінчає залedви народню школу, або лише кілька кляс загально-освітньої середньої школи. Теперішні часи виразно унагляднюють, що без фахової освіти й належної практичної фахової підготовки тяжко жити на світі. І тому добрий батько й мати не можуть лишати своїх дітей, не давши їм фахової освіти.

Для піднесення добробуту нашого народу мусимо скерувати українську молодь до фахових шкіл. В першу чергу мусять бути заповнені всі:

1) **Фахово доповняючі школи** „Рідної Школи“ для ремісничих термінаторів (ок):

а) у Львові: Мужеська, при вул. Городецькій ч. 95, Дівоча, пл. св. Юра 5;

б) в Перемишлі: Мужеська, при вул. Смольки ч. 10, Дівоча, при вул. Татарській ч. 4;

в) в Тернополі: Мужеська фах. доповн. школа, вул. Міцкевича 11;

г) в Станиславові: Мужеська, при вул. 3. Мая ч. 18.

2) **Торговельна школа з кооперативним напрямком** у Львові, вул. Корняктів 1.

Крім того слідби звернути увагу на українські дівочі фахові школи у Львові, а це: Дівочу фахову школу (середню) СС. Василіянок, вул. Длуґоша 17, і трилітню дівочу фахову школу кооперативи „Труд“, Ринок 39 — з відділами кравецькими і білизнярськими.

Подбаймо, щоби наш молодий дорістне дусився по селах на вузьких клаптиках землі й не заповнював світових ринків товпами некваліфікованих і найгірше платних робітників. Український молодий доріст мусить видобути з поміж себе нові кадри до безробітних кваліфікованих фахівців і самостійних творців народньо-господарського життя. Широке поле для корисної праці маємо на *своїй* землі! Потребуємо спеціялістів ріжних ділянок: столярів, різьбарів, будівельників, слюсарів, ковалів, мясарів, голярів (фризієрів), кравців (чинь), модниарок, учительок жіночих фахових шкіл, учителів фахових шкіл, електротехніків, радіотехніків, кіно-операторів, і т. п. Не буде у нас безробіття, коли опануємо усі ділянки господарського життя.

Всі важніші інформації про українські фахові школи та про умови приняття і т. п. кожний знайде в книжочці під назвою: „*Фахові Школи*“, яку можна дістати в книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська 20, за 75 сот. з пересилкою.

Спішіться й не занедбуйте цеї преважної справи!

Головна Управа „Рідної Школи“.

Що чувати в світі?

Боротьба за молодь. — В останніх тижнях зайшли в Італії події, які є зверхнім виявом завзятого змагання двох ідей — католицизму й фашизму. Бо ідея католицизму як теж ідея фашизму є ідеями завойовницькими, змагаючими до опанування своїми впливами якнайбільшої скількости душ, щоби могти виконувати свої історичні місії. Трафилось так, що обидві ці ідеї, для розмаху яких навіть межі цілої Европи є за малі, вибрали собі за головну свою операційну базу й ядро — душу італійського народу, одну й ту саму державу Італію, а головні штаби визнавців цих ідей містяться в одному й томуж місті — Римі. Очевидна є річ, що обидвом цим ідеям є за тісно в душі одного народу, в одній державі, а штабам рішучо за тісно в одному місті.

Одна й друга ідея (так як впрочім кожна справжня ідея) націлюються мати як найбільше духових дітей, якнайбільше духового потомства, щоби при помочі його захопити й залити якнайбільший простір людського духа й підчинити його під владу даної ідеї. Не дивниця, що обидві ідеї — католицизм і фашизм, змагають у першу чергу до опанування душ молоді, себто тих, що одинокі моглиб продовжати діло своїх духових батьків.

Найбільше дражливе питання для фашизму це питання молоді. І не має такої річи на світі, за яку фашизм бувби більше заздрісний, ніж за молодь. До того часу, поки Ватикан як виразник католицької ідеї не привязував окремої уваги до справи орґанізації молоді, поки не наказав творити таких окремих орґанізацій молоді, — доти взаїмовідносини поміж Ватиканом і фашистивським урядом були ненайгірші. Але з хвилею, коли так звана „Католицька Акція“ стала загортати частину молоді під свої вплива, фашисти попали в горячку заздрости.

Таке було підложе тих подій, що мали місце в Італії в останніх тижнях. Горячка заздрости вилилася в цілий ряд нападів фашистивської молоді на льокалі й бюра католицьких орґанізацій, редакцій тощо, при чому дійшло до виступів проти самої церкви й папи та грубої образи релігійних почувань вірних. (Мимоходом кажучи, появилися досі несправджені відомости, що в цих нападах мачали потайки пальці масонсько—жидівські безбожницькі орґанізації, ворожі так для ідеї католицизму, як і для фашизму, й що у великій мірі з їхньої вини напади прибрали такі дикі форми).

Напруження відносин поміж Ватиканом і фашистівським урядом після згаданих подій намагаються фашисти злагіднити, маючи на оці спільну шкоду, яка випливає для обидвох сторін з їхнього явного ворогування. Треба однак бути свідомим того, що злагіднення відносин не піде так легко, коли підставові причини спору лишилися й лишаться незмінені.

З дотеперішних офіціяльних заяв фашистівського табору слід відмітити рішення директорії фашистівської партії в справі непорозуміння з Ватиканом. Рішення, яке появилося в ґазетах і окремими летючками, стверджує, що фашисти шанували й шануватимуть релігію, св. Отця та його міністрів, як теж усі храми божі. Одночасно з тим заявляє директоріят, що фашизм не згодиться на розвивання ніякої опозиційної акції під ніяким старим чи новим прапором.

Гостина німецьких міністрів в Анґлії. — Анґлійський уряд запросив німецьких міністрів Брінінґа й Курціюса до себе в гості ще перед травневою сесією Ради Ліґи Народів. З того приводу піднявся великий шум у Франції, — мовляв це явний визов у сторону Франції. Під враженням таких нерозсіваних французькою пресою, гостину цю відложено. Щойно тепер виїхали згадані німецькі міністри в гості до анґлійського уряду. Німецько-анґлійська зустріч має на меті обговорення передовсім двох справ, а саме: підготовки до майбутньої конференції европейського обезброєння й справи сплат воєнних відшкодовань Німеччиною, що їх встановляє так званий плян Юнґа. Принявши цей плян Німеччина зобовязалася сплачувати ці відшкодовання у відповідних ратах. Але від часу підписання пляну Юнґа минули довгі місяці. Господарське положення усіх країв, а зокрема Німеччини, значно погіршилося, а до цего рати відшкодовання є платні в золоті, а золото подорожіло від цего часу о цілих 30 відсотків. Господарська скрута унеможливлює Німеччині сплачування тих рат. До цего всего навістило Німеччину страшне безробіття. В найкращих сезонах (весна й літо) має Німеччина 4 міліони безробітних, або іншими словами на удержанню держави опинилося приблизно 12 міліонів людей (безробітні та їхні родини). Отже в той час, коли в краю шаліє безробіття, мусять Німці щорічно вивозити золото на заплачення відшкодовань.

Німецькі націоналісти домагаються від уряду, щоби він відмовився сплачувати ці відшкодовання. Вони узасаднюють своє домагання тим, що коли Німеччина завдяки, чи краще з вини цих, яким сплачує відшкодовання, не може вивозити й продавати в чужих краях своїх товарів, то від такого краю, що не вивозить товарів, не можна жадати, щоб він вивозив золото.

Отож справа пляну Юнґа й німецьких відшкодовань має бути одним з головних предметів балачок поміж німецьким і анґлійським урядом. Анґлія має зрозуміння для

тяжкого й безвихідного положення Німеччини, але чи німецько-анґлійські балачки причиняться до зменшення зглядно усунення тягару відшкодовань, — треба сумніватись, бо полагодження цеї справи залежить в однаковій мірі від Анґлії, як теж Франції, Італії й Зєдинених Держав Півн. Америки.

З польських справ.

Погроза власників автобусів. Власники автобусів відбули зїзд у Варшаві й загрозили, що 30 червня спинять автобусовий рух у цілій Польщі, як до того часу уряд не зменшить дорогових податків. Усім шоферам виповіли службу.

Демонстрації безробітних. Демонстрації безробітних по більших осередках Польщі не переводяться. Недавно писали часописи про таку демонстрацію сільських робітників коло Велюня, які протестували проти того, що не пускають їх на роботу до Німеччини. Тепер відбулися демонстрації в Лодзі під будинком маґістрату. Штрайк ткачів у Бялій покінчився; штрайкуючі приняли арбітраж уряду, який признав ткачам такі платні як торік.

Помер Ян Домбський. Польський посол і голова „Стронніцтва Хлопского" Ян Домський помер на рака 5. червня. Родом з Кукизова (коло Львова) був від молоду членом „людової" партії й працював у „Kurjer-i Lwowsk-im". 1914. року захоплений нашим сокільсько-січовим здвигом написав у „Kurjer-i" низку цікавих статей під заг.: „Uczmy się od Rusinów!" У 1921. р. був головою делеґації, що заключила з Совітами мир. Домбський найбільше причинився до того, що три селянські партії: Пяст, Визволенє й Стронніцтво Хлопске злучилися тепер в одно „Стронніцтво людове".

Берестейських вязнів кличуть до слідчого судді. Апеляційний суддя Демант, що вів слідство берестейських вязнів, візвав до себе польських послів Барліцького, Лібермана та инших і заявив, що скінчив слідство й передає справу прокураторові. Чи буде розправа й коли, ще не знати.

Хроніка міжнародніх подій.

Появилися знова поголоски про близьке уступлення Бріяна зі становища міністра закордонних справ. Кажуть навіть, що Бріян має взагалі усунутись від політики.

*

Відбуті минулого тижня вибори до громадських рад у тих місцевостях Еспанії, де попередні вибори ще за часів монархії уневажнено, дали осьякий вислід: Урядовий бльок республикансько-соціялістичний здобув 1645 мандатів, правиця республиканська 757, монархісти 201, комунізуючі й комуністи (твз. соціяльна лївиця) 301, автономісти 461, католики 47, незалежні й безпартійні 1177 мандатів.

*

Еспанський республиканський уряд рішив переводити численні редукції в еспанській армії. Редукції ці обіймуть теж еспанські військові відділи, що стоять постоем в кольонії Мароко. Мароканська армія має бути зменшена о 166 старшин (в тому числі 3 ґенералів), 234 підстаршин і 5.500 жовнірів.

*

Закордонна преса доносить з Марока, що там підготовляє місцеве населення нове повстання проти Еспанії. Підготовчою працею до повстання кермує начальник племени Ріфенів Бен Азіба. Повстанці мають бути в змові з еспанськими монархістами. Ця остання відомість мало правдоподібна.

*

В СССР. відбуваються масові арешти священиків. Минулого тижня наспіла до Вильна відомість про розстріл в Минську трьох католицьких священиків.

*

Минулого тижня відбулися вибори до парляменту в Румунії. Участь у виборах в деяких округах незвичайно мала. Вибори принесли очевидно успіх урядовим ґрупам. На другому місті що до скількости здобутих мандатів стоїть опозиційна хлопська партія під проводом бувшого голови уряду Маню. Инші партії здобули ледви по кілька мандатів.

*

Вибори в Єгипті, про котрі у нас вже писалося, дали такий вислід: Урядова партія Сідки Паші здобула 81 мандатів. Партія королівська, що постійно підержує голову уряду Сідки Пашу — 38 мандатів, націоналісти 8, незалежні ріжних родів 17.

*

В справі таємно ведених переговорів поміж Францією і СССР. читаємо в німецькій ґазеті „Льокаль Анцайґер" між иншими таке: „Добре обзнайомлені з тою справою політичні круги твердять, що поміж франц. міністерством закордонних справ і совітською амбасадою в Парижі велися переговори ще перед женевським засіданням Ради Союза Народів. Переговори ці мали на меті поробити перші кроки в напрямку заключення франко-большевицького договору в справі взаїмного ненапастовання себе, а одною з умов цього договору є запевнення незайманности сучасних східних кордонів Польщі. Большевики мали на такі умови погодитись. — Тепер ведуться далі переговори в справах торговельно-політичних, а для доведення їх до кінця має приїхати до Парижа окрема делеґація уповажнених большевицьких політиків.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка: 24. травня відбулися Загальні Збори Повітової „Просвіти" у Кремянці. — 7. червня відбулося у Тернополі Повітове Просвітнє Свято з нагоди 55 ліття заснования філії „Просвіти" в Тернополі. — Апеляційний суд зніс присуд рівенського окружного суду, яким засуджено Вишневецького на два роки тюрми за виборчу аґітацію; Вишневецький вийшов на волю. — Дня 5. червня зачався перед судом присяглих у Львові процес проти Процишина Василя і тов., студентів з Тернопільщини, обвинувачених за злочин державної зради й підпалу. Розправа мала відбутися в Тернополі, але на внесок прокуратора відослали єї перед львівський суд присяглих. — З бережанської тюрми вийшли на волю Дмитро Дяківський і Степан Орляк з Кривого, що пересидили 7 місяців. — Українське громадянство Львова відсвяткувало 7. червня у салі міського театру Академію з нагоди 30 літнього ювилею митроп. Шептицького.

Львів віддає поклін Поляглим. Незвичайно величаво відбулися у Львові в часі Зелених свят походи на могили Поляглих. В неділю ходив український Львів на Янівський цвинтар. Були процесії усіх церков, а духовенство йшло під проводом о. мітрата Базюка. Співали три хори, несено 64 вінці. Після головної панахиди відправлено панахиди над могилами Невідомого Стрільця, Луцейка й Крупи, Шевчука, Фолиса, Басарабової й инших. У понеділок пішов похід на личаківський цвинтар. Вінків було 36. Після панахиди на цвинтарику поляглих у визвольній боротьбі зложено вінки, а духовенство відправило панахиди над могилами Ів. Франка, Шашкевича, В. Барвінського, Коцка, Огоновського й инших народніх діячів.

Похід на Пикулицький цвинтар. Як що року відбувся в Перемишлі в неділю 7. червня величавий процесійний похід на могили героїв у Пикуличах. Непевна погода, а до того дощ перед полуднем відстрашили частину громадянства, головно зі сіл і сегорічний похід не був такий численний як минулих літ. Не прийшли до Перемишля процесії сусідних сіл, а під цвинтарем прилучилася лише процесія з Негрибки з о. Войтовичем. У ризах ішло 6 священиків під проводом о. прал. Ґмитрасевича. Вінків було 90. Між делеґатами Читалень впадала в очі більша делеґація з Іскані (село віддалене 35 км!); всі дівчата у гарних вишиваних сорочках. Були також читальні з добромильського повіта. Співали хори „Бояна" й жіночої ґімназії. Після панахиди виголосив дуже зворушуючу проповідь о. Орський. Порядок був весь час взірцевий.

Боротьба з могилами. У Липиці Горішній (пов. Рогатин) вибудувала громада поляглим на війні памятник у виді могили. Цю могилу мусіли громадяни розкинути примусово минулої осени, а тепер насипали єї знову. Мабуть цей факт вивів із рівноваги „стшельців", які в числі 50 осіб прийшли на Зелені свята під читальню й на знак свистка вибили вікна, поламали рами, влізли через побиті вікна до середини й ушкодили внутрішне уладження. Цим не вдоволилися, бо в ночі розкинули памяткову могилу до самих основ.

Заборона вісьмох українських пісень. Прокуратор при окружному суді в Тернополі сконфіскував у грудні 1930 р. „Співанник Українських Січових Стрільців", виданий ще за Австрії 1918 року. У звязку з цим староство в Чорткові повідомило постерунки поліції в повіті, що „należy nie dopuszczać do śpiewania tych pieśni, na winnych zaś śpiewania tych pieśni sporządzić doniesienia do Prokuratury". Найдивніше, що між забороненими піснями є й наш національний гимн „Ще не вмерла Україна". До того вже дійшло!

Нова розправа за підпал. Перед львівським судом присяглих у Львові ставав 27. і 28. травня абсольвент ґімназії Михайло Чайковський з Ременова, якого обвинувачували за головну зраду й підпал фільварку ґен. Мальчевського у Вислобоках під Львовом. Свідок Іван Мигул зізнав рішучо, що поліція побоями змушувала його „засипати" Чайковського. Оглядаючись по салі пізнає свідок, хто його бив, і вказує на аґента, що перебраний у цивільне убрання сидів у лаві дневникарів. Судді присяглі заперечили 8 голосами вину Чайковського щодо державної зради, а всіми голосами щодо підпалу, а тому суд звільнив Чайковського від вини й кари. У слідстві пересидів Чайковський на Бриґідках одинацять місяців.

Кооператори перед судом. Члени управи кооперативи „Сила" у Підмихайлівцях, рогатинського повіту, а саме: Володимир Озарків, Богдан Белеґай, Володимир Гучко й Дмитро Гучко, відповідали 18—20 травня перед судом присяглих у Бережанах за злочин з динамітового закона. Мали його допуститися через те, що 13. червня 1929 р. кинули в ночі бомбу до хати приватного крамаря Іцка Цітроненблята. Лава присяглих (12 Поляків) потвердила вину обвинувачених, а трибунал засудив Озаркова на 2 і пів року тюрми, Белеґая й Василя Гучка по два роки, Дмитра Гучка на 6 місяців (йому відложено виконання кари). Оборона зголосила касацію.

Новий курс у народній школі ім. Шашкевича у Перемишлі. Недавно збирали учениці й учні народної школи ім. Шашкевича в Перемишлі датки від громадян на потреби школи. Громадянки й громадяни давали датки, а за це збираючі припинали їм карточку до рукава. З цікавости поглянув неодин пізніше на карточку, а там напис: „7-kl. szk. im. M. Szaszkiewicza". Одну таку карточку принесли до нашої редакції. Захоаємо єї в архіві на вічну памятку, як виховувала 1931. р. дирекція української школи українську молодь.

Дальше нищення української кооперації на Дубенщині. Дубенське староство зарядило, про що ми згадували, ліквідацію й опечатання 14 українських споживчих кооператив, не маючи до цього жадних правних підстав, за винятком хиба дрібних санітарних недомагань. Крамниці кількох кооператив, як напр. в Ст. Носовиці, Судобичах і Ільпибоках поліція опечатала без подання причин і досі офіційних листів від староства ці кооперативи не одержали. Таким чином майже третина українських кооператив одним розчерком пера старости Кавського чи референта староства Янковського змушені припинити діяльність з нараженням на великі матеріяльні втрати (псування товарів і ин.). Жадні інтервенції й просьби дати кооперативам термін для виконання вимог староства згідно з санітарними приписами, зглядно для усунення недомагань, нічого не помогли. Та-

кож нема відповіди на зголошені рекурси до воєвідства.

Але дубенський староста в своїй ревности в ціли ліквідації нашої кооперації видумав нову „штучку“, а саме: покликуючись на розпорядження Президента РПП з дня 22. III. 1928 р. (Д. З. ч. 36, поз. 341), яке інтерпретує в оригінальний спосіб, зажадав від кількох кооператив вплати до каси скарбової на рах. староства по 50 зл., як зворот нібито якихсь коштів комісійного доходження. А це „доходження“ мало бути зроблено на зголошення кооперативи про перенесення крамниці до инш. помешкання або зголошення про відкриття підприємства, себто у справах, які випливають з прямих і законних обовязків влади, а тому і кошти доходження мавби покрити державний скарб. Такі вимоги м. ин. дістали кооперативи в Надчицях і Ульбарові, а кооп. „Упертість“ в Уїздцях дістала вимогу заплатити аж 155 зл. (за 3 склепи). А найцікавіщим є, що рекурси в цій справі, подані до воєвідства, не узгляднені. Наслідком цього кооп. в Уїздцях зложила скаргу до Найвищого Адміністр. Трибуналу.

Треба ще згадати кари по 50—100 зл. (напр. кооп. в Головчицях), які староство накладає нібито за антисанітарний стан. В дійсностиж все це має явно тенденційний характер. В. Н.

Свій до свого на практиці. Є в Почаєві кооперативна молочарня, начеб то українська, яка торгує содовою водою й цукорками. Дня 24. травня ґрупка селян зайшла туди й зажадала собі цукорків „Фортуни Нової“. Їм заявили, що таких не держать. Коли один із селян запитав, чому українська установа продає вироби „Бранки“, „Плютоса“ і т. п., а на вироби „Фортуни Нової“ не має місця, п. Волошин, завідуючий кооперативою, запитав: „А яке вам діло, чому ми не держимо?“ Коли покупці почали сперечатися, він зажадав, щоб ті мовчали, а як хочуть, то звернулися до Ради. Коли випадково трапив туди член Ради, то виявилося, що він себе уважає за ...турка, а тому жадних національних обовязків не визнає. Правда, покупці його змусили до відступу і то досить скоро, але цікаво, чи молочарня вірна принціпам, що „свою буржуазію треба поборювати“ буде й далі бойкотувати українські вироби — чи ні, та чи не доведеться тоді Українцям почати бойкотувати ту молочарню?

„Католицький Союз“ купив „Неділю“. З 19. числа ілюстрованого тижневика „Неділя“ довідуємося, що це видавництво буде виходити у виданні Кооперативи „Мета“, себто закупив „Неділю“ „Католицький Союз“. Відповідальним редактором остав Микола Голубець.

Перша відгукнулася Гуцульщина. — *Безалькогольне весілля в Микуличині.* Недавно поділилися ми радісною вісткою, що на Волині відбулося весілля без алькоголю та з тої нагоди візвали ми Волиняків і Галичан до наслідування. На цей зазив перша відгукнулася Гуцульщина. В цій справі ми одержали таке письмо: „На днях відбулося весілля без алькоголю у Івана Онучака в громаді **Микуличин** надвірнянського повіту. Досі у нас таке нечуване й ніхто не вірив, чи весілля без алькоголю вдасться. Одначе показалося, що добре й гарне діло приймається й у нас скоро. Гості забавлялися дуже весело й тверезо тільки з „лімонядою“, а до того зложили й вислали 11 зол. 45 сот. на потреби „Рідної Школи“ у Львові.

Сподіємося, що за Микуличином підуть инші українські ґромади й громадяне та зчасом весь український народ не буде при ніякій нагоді затроювати себе алькогольними напитками.

Ану, хто відгукнеться найблищий??“

Для угодовців усяка спілка добра. Першого дня Зелених свят відбулися у Війську (пов. Добромиль) товариські мячеві змагання між дружиною „Віґор“ з Ніжанкович і дружиною з Війська. Грачі здивувалися, як на грищі почули польську мову. Показалося, що провідник війської дружини (інтеліґент, не селянин) позичив собі грачів з Добромиля, щоби — мовляв — набити Ніжанківчан. Було між „позиченими“ трох „стшельців“, один Жид ну й один Українець. Ніжанківчани почувши, що грають зі „стшельцями“, перестали грати й заявили, що або „стшельци“ зійдуть з грища, або вони не вернуть. Руководилися не лише тим, що „стшельци“ так вславилися на сході за пацифікації й тепер ще безкарно гуляють по наших селах, але також цим, що якраз добромильські „стшельци“ переїжджаючи 1928. р. через Військо стріляли до хреста, памятника поляглих героїв. По довгій конференції з паном провідником „стшельци“ зійшли. Мусимо тут напятнувати поведення цих інтеліґентів, що опісля обурювалися не на того, що запросив „стшельців“, а на всіх тих, що домагалися усунути „стшельців“. Справді брат миліщий як чужий, але правда й національна честь мусять бути вищі навіть від любови до брата й від охоти до „вспулжиця“.

Як це розуміти? У 122. ч. „Діла“ поміщено в „останних вістях“ оповістку про відчит Голувка у Львові на тему „меншинева(?) справа в Польщі. Вступ за запрошеннями, які видає секретаріят відділу Б. Б. у Львові“. Чи справді треба було цю оповістку давати у „Ділі“? Хто з Львовян хотів іти, міг про відчит і запрошення довідатися з афішів на місті. Чейже „Діло“ ще не є орґаном ББ., щоби поміщувало такі оповістки.

Зі спортового життя. В неділю 7. червня ц. р. відбулися відплатні змагання о мистецтво А-кляси львівської округи поміж дружинами львівської України й перемиської Польонії, з вислідом 1:6 в користь Польонії. Змагання ці були для обох дружин найвищою ставкою, коли йде мова про осягнення мистецтва. Тому то й площа заповнилася надзвичайно численно приклонниками спорту, які сподівались побачити гарну гру найсильніщих (згл. претендуючих до таких) дружин львівської округи. Та на жаль українські глядачі дуже завелися. „Україна“ не доцінює як слід ваги цих змагань й приїзджає до Перемишля у неповному складі (Петрів захворів!) а у вислідї відїзджає з високоцифровою програною домів. І коли взяти під увагу, що перший ґоль здобуває Україна в перших секундах гри, чим повинна була прибити на дусі свойого противника, то ніяк не можна зрозуміти, що стає причиною так наглого заломання української дружини, яка „збирає“ одного за другим ґоля. Не малою причиною було „неспортове заховання“ перемиської польської публіки, яка своїми незвичайно „голосними“ окликами впливала відємно на грачів України, та за це додавала підйому грачам Польонії. Коли шукати за головною причиною програної, то треба відмітити у грачів України брак старту до мяча, недоцінку у обставлюванню противника та замало посвяти у випрацьовуванню догідних позицій. Грачі Польонії поставили собі за ціль амбітну гру й посвяту у всіх лініях і це принесло їм заслужену побіду. Коли йде мова про гру дружини, то атак України вповні не дописав, Кобзяр не використав кілька догідних позицій, Лисик рівнож більше відпочивав чим грав, Підлісецький вийшов дуже блідо. Поміч як звичайно, що й є „каменем преткновенія“ України — мимо своїх мокрих від бігання сорочок, виказала найслабшу сторону дружини. Одним з найкращих на грищу показався Грещук. Воротар Калецький оборонив кілька острих стрілів дуже гарно та у пропущенні шістьох ґолів не завинив. На прикінці слід замітити, що дружина, яка здобуває пункти за гру „fair“, не може здобути пунктів за мистецтво. Гра „Польонії“ повинна послужити „клясичним“ прикладом добування мистецтва. Тому можна вибірати між грою „fair“ і чимчикувати на кінці табелі, або здобувати мистецтво по вказівкам наших „сусідів“. — Судіював досить добре п. Кунічак зі Львова. Глядачів понад 2.000.

Закарпаття.

Хроніка. Дня 6. і 7. червня відбувся у Мукачеві зїзд русофільських товариств: Учительського Т-ва Підкарпатської Руси й Общества ім. Духновича. —

Народне шкільництво. До війни було на Закарпатті 627 народних шкіл, в яких учили лише мадярською мовою. Від 1919 р. зачинається розвій українського шкільництва; у тому році було вже 379 шкіл з українською мовою навчання. По смерти шкільного референта Пешека настав по школах хаос; з одного боку піднесло голову карпато-руське москвофільство, а з другого уряд став закладати чеські школи. За 1929 рік оголошено такі урядові числа. Усіх шкіл було 683. Українською мовою учили в 392 школах (57%), чеською в 145 школах (21%), мадярською в 105 школах (15%), німецькою в 13 школах, жидівською в 3 школах. Учителів було 1192, а в тому Українців (з русскими) 684, Чехів 286, Мадярів 168, Жидів 28, Німців 22. Дітей у школах було 90.361; по народности: українських 56.156 або 62%, мадярських 14392 або 15%, жидівських 12977, чеських 3472 або 3·8%. У селах, де нема шкіл, було 211 курсів, на яких училося 12114 дітей. Як бачимо число шкіл з чеською мовою навчання є майже 6 разів більше, як повинно бути відповідно до процентової кількости чеських дітей.

Поза межами України.

Хроніка. Праське міністерство внутр. справ уже другий раз не позволило „Союзові Руських Студентів у Празі“ змінити назву на „Союз Українських Студентів“, уважаючи означення „український“ протизаконним. — Дня 7. червня відбувся у Празі зїзд Союзу Українських Пластунів-емігрантів, що обєднує всіх українських пластунів поза межами батьківщини.

Ювилей С. Русової. Дня 8. червня відсвяткувала українська еміґрація в Празі святочну Академію з нагоди 75 ліття великої української громадянки Софії Русової, яка рівночасно святкує 60 ліття своєї многобічної громадянської діяльности. Хоча її батьки не були українського роду (батько Швед, а мати Француզка), то Русова живучи весь час серед українського народу (найбільше у Київі) пристала до него цілою душею й лише для него посвятила усю працю свого життя. Одружившися зі знаним українським діячем Олександром Русовим ще більше увійшла в звязок з українським громадянством. Освітну й педаґоґічну працю зачала в Київі 1871. року, ведучи перший дитячий садок. У 1876. видала в Празі разом з чоловіком перший безцензурний „Кобзар“ Шевченка. За царських часів сиділа часто у тюрмах за свою громадянську та революційну роботу. Була профeсором Інститута у Київі; там від 1909 р. видавала перший на Україні педаґоґічний журнал „Світло“ та написала богато народних освітних книжок. По революції 1917. р. працювала в міністерстві освіти як директор департаменту дошкільної й позашкільної освіти (Київ і Камянець) та написала кілька шкільних підручників (між инш. „Ґеоґрафію України“). Писала також про способи педаґоґічної праці. З доручення українського Червоного Хреста обїхала табори полонених у Польщі (1919/20), та старалася об-

лекшити долю полонених Українців. Двічі попала у большевицьку тюрму у Камянці, але вспіла втікти за кордон. Зразу працювала у Відні, а відтак переїхала до Праги, де є професором педагоґіки в Педагоґ. Інституті ім. Драгоманова й в Українськім Соціольоґічнім Інституті. Виступала як представниця українського жіноцтва на міжнародних зїздах в Газі, Копенгазі й Женеві. Найбільш цінні її праці з педагоґіки: „Початкове виховання" і „Дошкільне виховання". Дуже цікаві її спомини, що обіймають цілу епоху нашої історії від 1870-тих років.

Від себе бажаємо Високодостойній Ювилятці ще довго працювати у кріпкому здоровлю на користь українського народа.

НОВІ КНИЖКИ.

Андрій Чайковський. **Олюнька.** Оповідання з життя ходачкової шляхти. Коломия 1931. Накладом видавництва „Рекорд". 8⁰ стор. 319, ціна 5.50 зл.

Трете видання знаного оповідання сеніора наших письменників свідчить, що „Олюнька" подобається читачам. Перше видання вийшло ще 1895. р. З передмови автора бачимо, що ця повість йому найбільше люба, що автор писав її серцем. Автор справедливо підкреслює, що „Олюнька" представляючи життя й побут зперед 60 літ, яких нинішне покоління не може знати, стала в деякій мірі історичною повістю. Тому повість найде свого читача; на перешкоді може стояти хиба дещо висока ціна.

Ілько Калічак. **Записки четаря.** (Спомини 1918-1919 р.) Львів 1931. Видавнича кооператива „Червона Калина". 8⁰ ст. 100 + 2 пляни.

„Червона Калина" видала нові спомини старшини Галицької Армії. Спомини зачинаються упадком Австрії, описують переворот у Дрогобичі й Бориславі, творення української армії та боротьбу на фронті від грудня 1918. до прориву дня 15. травня 1919. Автор боровся на хирівському фронті від Глибокої через Вовчу, Нове місто аж під Перемишль. Його спомини будуть милою лектурою головно для учасників цих боїв; булоби добре, якби другі учасники доповнили спомини Калічака та таким способом охопили цілу кампанію боїв за Перемишль.

Ціни збіжжа й рільничих продуктів

з дня 8. червня.

Пшениця двірська — —	29·—	29 50	зл.
„ селянська — —	27·—	27·50	„
Жито двірське — — —	25·75	26·—	„
„ селянське — —	25·25	25·50	„
Ячмінь броварний —	26·—	26 50	„
„ млинарський —	24·25	24·75	„
Логаза — — — — —	40·—	42·—	„
Овес — — — — —	31·—	31·50	„
Овес на сівбу — — —	27·50	28·—	„
Кукурудза румунська —	23·50	24·—	„
Гречка — — — — —	36·—	37·—	„
Гречана каша — — —	65·—	67·—	„
Фасоля біла — — —	31·—	33·—	„
„ краса — — —	—	—	„
Горох полевий — —	32·—	33·—	„
„ пів Вікторія — —	33·—	34·—	„
Вика чорна — — — —	37·—	38·—	„
„ сіра — — — —	35·—	36·—	„
Біб — — — — — —	21·—	21·50	„
Лен — — — — —	—	—	„
Любін синий — — —	22·—	24·—	„
Мак синий — — — —	125·—	135·—	„
Сіно солодке — — —	13·—	14·—	„
Солома прасована — —	5·50	6·—	„
Макухи — — — — —	30·—	31·—	„
Конічина — — — — —	—	—	„

Курс грошей.

Доляр амер. 8·95 зл., Німецька марка 2·12·— зл., Франц. франк 0·35 зл., Бельгійський франк 1·24 зл., Австр. шілінґ 1·25 зл., Чеська корона 0·26 зл., Золотий рубель 4·75.

ВСЯЧИНА.

Пильнуйте дітей! Не минає майже днина, щоби до часописів не писали про грізні пожежі, які тепер навіщують наші села. Довша спека ще збільшує небезпеку. Горять хати враз з цілим майном, яке так гірко було зібрати, а так скоро йде з димом. І без того зубожілі люди лишаються без даху над головою. Нераз доносять про смерть дітей, що згоріли, бо не було спромоги їх вирятувати. А всюди винна необережність дітей, що лишені без опіки забавлялися сірниками й спричинили нещастя. Крайна пора, щоби наші села закладали дитячі садки чи захоронки, а тоді булоби менше нещасть.

Селянський самосуд. Палій і конокрад це два найтяжчі вороги селянина, перед якими село завзято боронитися. На днях писали часописи, що в північній Польщі селяни зловивши двох конокрадів виконали над ними страшний самосуд; привязали обох до млинського колеса й пустили воду. Один злодій не витримав кари й умер, другого покалічило, що вже доходив. Тепер поліція арештувала селян.

Нічна служба в аптиках:

11. VI.	Аптика „СЕМА". ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського,
12. VI.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
13. VI.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО. ул. Ґрунвальдська.
14. VI.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
15. VI.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.
16. VI.	Аптика „СЕМА", ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вп. П. Мартин Зануда. З кінцем травня вислали Вам письмо, а відповіди не маємо. Чи дістали письмо?

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

КОНКУРС

Головна Рада Т-ва „Відродження" оголошує конкурс на драматичний твір (драма, комедія), змістом якого булоб виказання шкідливости вживання алькоголю та корисности протиалькогольної боротьби.

УМОВИ КОНКУРСУ:

1. Твір мусить бути оригінальний, ніде не друкований.
2. Технично пристосований до невеликих аматорських сцен.
3. Автор повинен виказати наслідки алькоголізму, але не виводити пяницьких сцен.
4. Два найкращі твори буде нагороджено: І-ий твір 100 зол. — ІІ-ий твір 50 зол.
5. Речинець надсилання рукописів до 15. вересня 1931 р.

Твори підписувати псевдонімом. До рукопису долучити замкнену коверту надписану цим-же псевдонімом, а в середині на картці подати правдиве призвище.

Для перегляду надісланих рукописів Головна Рада Т-ва покличе жюрі, а про вислід конкурсу на підставі осуду жюрі подасть до відома в журналі.

Нагороджені твори видасть Т-во „Відродження".

Тарифа оголошень: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.).

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. Редагує: Володимир Зубрицький. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.